

Из "Платформата за действие" (Пекин, 15 септември 1995 г.)

Ж. Жените във властта и вземането на решения

181. Всеобщата декларация за правата на човека гласи, че всеки има право да участва в правителството на своята страна. Овластяването и автономността на жените и подобряването на социалното, икономическото и политическото им положение е от съществено значение за постигането на прозрачно и отговорно управление и администрация и устойчиво развитие във всички области на живота. Властовите отношения, които пречат на жените да постигнат пълноценен живот, съществуват на много равнища в обществото – от най-личните до най-високите обществени. Постигането на целта за равнопоставено участие на жените и мъжете във вземането на решения ще осигури баланс, който отразява по-точно състава на обществото и е необходим за укрепване на демокрацията и подпомагане на правилното ѝ функциониране. Равенството във вземането на политически решения е лостът, без който реалното включването на измерението на равенството в изработването на правителствената политика е малко вероятно. В това отношение равнопоставеното участие на жените в политическия живот играе централна роля в общия процес на техния напредък. Равнопоставеното участие на жените във вземането на решения е не само изискване за естествена справедливост или демокрация, но може да се разглежда и като необходимо условие за отчитане интересите на жените. Без активното участие на жените и включването на гледната им точка на всички равнища на вземането на решения целите на равенството, развитието и мира не могат да бъдат осъществени.

182. Въпреки широкоразпространеното движение към демократизация в повечето страни, жените са твърде ограничено представени на повечето управленски равнища, особено на ниво министерства и на други органи на изпълнителната власт, и са напреднали незначително в получаването на политическа власт в законодателните органи или в постигането на целта, заложена от Икономическия и социален съвет за 30% жени на постове за вземане на решения до 1995 г. Само 10% от членовете на законодателните органи по света и още по-малък процент от министерските постове в момента се заемат от жени. В някои страни, включително тези, които преминават през фундаментални политически, икономически и социални промени, дори се забелязва значителен спад на броя на жените, представени в законодателните органи. Въпреки че в повечето страни жените са поне половината от електората и имат право на глас и на заемане на избираеми длъжности, в почти всички държави-членки на ООН те са все още много ограничено представени като кандидати за обществени длъжности. Традиционният стил на работа на много политически партии и правителствени структури продължава да е бариера пред участието на жените в обществения живот. Жените могат да бъдат обезкуражени в стремежа си да стигнат до заемане на политически постове поради дискриминиращи нагласи и практики, отговорности за семейството и грижи за децата и висока цена при кандидатирането и заемането на обществени постове. Жените в политиката и на позиции за взимане на решения в правителствата и законодателните органи допринасят за преформулирането на политическите приоритети, включването на нови въпроси в политическия дневен ред, които отразяват и са насочени към специфичните проблеми на жените, свързани със социалната им роля,

ценности и опит, и които разглеждат в нова светлина основните политически въпроси.

183. Жените демонстрират забележителни лидерски качества в местните и неформалните организации, както и на обществени длъжности. Въпреки това, социализацията и негативните стереотипи за жените и мъжете, включително в медиите, затвърждават тенденцията вземането на политически решения да продължава да бъде сфера на дейност на мъжете. Поради същите причини ограничената представителност на жените на позиции за вземане на решения в областта на изкуството, културата, спорта, медиите, образованието, религията и правото не им позволява да въздействат сериозно върху много ключови институции.

184. Поради ограничения им достъп до традиционните начини за влизане във властта, като органите за вземане на решения на политическите партии, организациите на работодателите и професионалните съюзи, жените стигат до властта чрез алтернативни структури, особено чрез неправителствения сектор. Чрез неправителствените и местните граждански организации жените имат възможност да изразят своите интереси и проблеми и да ги включат в дневния ред на национално, регионално и международно ниво.

185. Неравенството в обществената сфера често може да произтича от дискриминиращите нагласи и практики и неравностойните властови отношения между жените и мъжете в семейството, както е описано в член 30. Неравностойното разделение на труда и отговорностите в домакинството, основани на неравностойното разпределение на властта, също ограничават потенциала на жените за намиране на време и развиване на уменията, изисквани за участие във вземането на решения в широки обществени форуми. По-равностойното споделяне на тези отговорности между жените и мъжете не само осигурява по-добро качество на живот за жените и техните дъщери, но също така подобрява техните възможности да формулират и изработват обществени политики, да ги прилагат и да предвиждат необходимите разходи, така че интересите им да бъдат признати и отразени. Неформалните мрежи и моделите за вземане на решения на нивото на местната общност, които отразяват доминиращия мъжки етос, ограничават възможностите на жените да участват равностойно в политическия, икономическия и социалния живот.

186. Ниският дял на жените сред хората, вземащи икономически и политически решения на местно, национално, регионално и международно ниво, отразява пречките в структурите и нагласите, към които трябва да бъдат насочени утвърдителните мерки. Правителствата, транснационалните и националните корпорации, масмедията, банките, академичните и научните институции, регионалните и международните организации, включително тези в системата на ООН, не използват пълноценно таланта на жените като ръководители на най-високо равнище, като формулиращи политиката, като дипломати и преговарящи.

187. Справедливото разпределение на властта и вземането на решения на всички равнища зависи от правителствата и другите субекти, които предприемат статистически анализи по пол и включват гледната точка на пола в разработването на политиките и в изпълнението на програмите. Равенството

при вземането на решения е от съществено значение за овластяването на жените. В някои страни насърчителните мерки доведоха до 33,3% или по-висока представителност на жените в органите на местната власт и в националните правителства.

188. Националните, регионалните и международните статистически институции все още не притежават достатъчни знания за това как да представят въпросите, свързани с равното третиране на жените и мъжете в икономическата и социалната сфера. Освен това недостатъчно се използват съществуващите бази данни и методологии във важната сфера на вземането на решения.

189. Когато разглеждат неравенството между мъжете и жените в споделянето на властта и вземането на решения на всички равнища, правителствата и другите субекти трябва да насърчават активна и видима за обществото политика за включване на гледната точка на пола във всички политики и програми така, че преди да бъдат взети решения да се прави анализ на въздействието им съответно върху жените и мъжете.

Стратегическа задача Ж.1

Предприемане на мерки за осигуряване на равен достъп и пълноценно участие на жените в структурите на властта и вземането на решения.

Действия, които трябва да се предприемат:

190. От правителствата:

(а) Ангажимент да се постави цел за постигане на баланс между половете в правителствените органи и комитети, както и в органите на публичната администрация и съдената система, включително, *inter alia*, залагане на специфични цели и прилагане на мерки за съществено повишаване броя на жените за постигане на равно представителство на жените и мъжете, ако е необходимо чрез утвърдителни действия, на всички постове в правителството и в публичната администрация;

(б) Предприемане на мерки, включително, където е целесъобразно, и в избирателната система, които насърчават политическите партии да включват жени на изборни и на неизборни обществени постове в същите пропорции и на същите нива като мъжете;

(в) Защита и насърчаване на равните права на жените и мъжете за участие в политическа дейност и на свобода на сдружаване, включително членство в политически партии и професионални съюзи;

(г) Преглед на диференцираното въздействие на избирателната система върху политическото представителство на жените в изборните органи и обмисляне, където е целесъобразно, на нейното коригиране или реформиране;

(д) Мониторинг и оценка на напредъка в представителността на жените чрез редовно събиране, анализ и разпространение на количествени и качествени данни за жените и мъжете на всички нива на различните позиции за вземане на решения в обществения и частния сектор и ежегодно разпространение на данните за броя на жените и мъжете, назначени на различни равнища в правителствата; осигуряване на равен достъп на жените и мъжете до всички

обществени постове и създаване на механизми в рамките на правителствените структури за наблюдение на напредъка в тази област;

(е) Подкрепа на неправителствените организации и изследователските институти, провеждащи изследвания за участието и влиянието на жените във вземането на решения, както и на средата за вземане на решения;

(ж) Насърчаване на по-широко включване на жените от коренното население във вземането на решения на всички нива;

(з) Насърчаване и, където е целесъобразно, гарантиране, че финансираните от правителството организации са възприели недискриминиращи политики и практики с цел повишаване броя и подобряване на позициите на жените в тях;

(и) Признаване, че споделените работни и родителски отговорности между жените и мъжете насърчават по-голямото участие на жените в обществения живот, и предприемане на съответните мерки за постигане на това, включително мерки за съвместяване на семейния и професионалния живот;

(й) Стремение към баланс между половете в листите на националните кандидати, излъчени за избор или назначение в органите на ООН, специализираните агенции и други автономни организации от системата на ООН, особено за постове на най-високо ниво.

191. От политическите партии:

(а) Преглед на партийните структури и процедури за премахване на всички пречки, които представляват пряка или непряка дискриминация срещу участието на жени;

(б) Разработване на инициативи, които дават възможност на жените да участват пълноценно във вътрешните структури, определящи политиката, и в процесите на излъчване на кандидати за назначение и при избори;

(в) Включване на въпроси, свързани с пола, в техния политически дневен ред и предприемае на мерки, които гарантират, че жените имат възможност да участват в ръководството на политическите партии наравно с мъжете.

192. От правителствата, националните органи, частния сектор, политическите партии, професионалните съюзи, работодателските организации, изследователските и академичните институции, подрегионалните и регионалните органи и неправителствените и международните организации:

(а) Предприемане на утвърдителни действия за постигане на критична маса от жени лидери, директори и управители на стратегически постове за вземане на решения;

(б) Създаване или укрепване, където е целесъобразно, на механизмите за мониторинг на достъпа на жените до високите нива за вземане на решения;

(в) Преглед на критериите за наемане и назначаване в консултативни органи и в органи за вземане на решения, както и за повишение, за да се гарантира, че тези критерии са уместни и не дискриминират жените;

(г) Насърчаване на усилията на неправителствените организации, професионалните съюзи и частния сектор за постигане на равенство между жените и мъжете по отношение на постове, които заемат, включително равно участие в органите за вземане на решения и в преговорите във всички области и на всички равнища;

(д) Разработване на комуникационни стратегии за насърчаване на обществения дебат върху новите роли на мъжете и жените в обществото и в семейството (съгласно дефиницията на член 30);

- (е) Преструктуриране на програмите за наемане и кариерно развитие за осигуряване на равен достъп на всички и особено на младите жени до обучение в управленски, предприемачески, технически и лидерски умения, включително обучение на работното място;
- (ж) Разработване на програми за кариерно развитие за жените от всички възрасти, включващи планиране на кариерата, проследяване на кариерното развитие, менторство, обучение, квалификация и преквалификация;
- (з) Насърчаване и подкрепа на участието на женските неправителствени организации в конференциите на ООН и в подготвителните процеси за тях;
- (и) Стремение към и подкрепа на баланса на половете в състава на делегациите в ООН и на други международни форуми.

193. От ООН:

- (а) Прилагане на съществуващите и приемане на нови политики и мерки за заетост за постигане до 2000 г. на пълно равенство между половете, особено на ниво професионалисти и на по-високо ниво, като се отдава дължимото на важността да се набира персонал от възможно най-различни географски региони в съответствие с член 101, алинея 3 от Устава на ООН;
- (б) Разработване на механизми за излъчване на жени кандидатки за назначаване на висши постове в ООН, специализираните агенции и други организации и органи в системата на ООН;
- (в) Да продължи събирането и разпространението на количествени и качествени данни за жените и мъжете във вземането на решения, анализирането на тяхното диференцирано въздействие върху вземането на решения и мониторинга на напредъка за постигане на целта на Генералния секретар до 2000 г. 50% от постове в управлението и вземането на решения да се заемат от жени.

194. От женските организации, неправителствените организации, професионалните съюзи, социалните партньори, производителите, индустриалните и професионалните организации:

- (а) Изграждане и укрепване на солидарността сред жените чрез информация, образование и дейности за изостряне на чувствителността;
- (б) Застъпничество на всички равнища, за да се даде възможност на жените да влияят върху политически, икономически и социални решения, процеси и системи, и работа в посока на търсене на отговорност от избраните представители по отношение на техния ангажимент към проблемите на половете;
- (в) Създаване на защитени от законодателството бази данни за жени с оглед техните квалификации, които да се използват за назначаването им на високи съветнически длъжности и длъжности за вземане на решения и да се предоставят на правителства, регионални и международни организации, частни предприятия, политически партии и други органи.

Стратегическа задача Ж.2

Повишаване капацитета на жените за участие във вземането на решения и за лидерство.

Дейности, които трябва да се предприемат:

195. От правителствата, националните органи, частния сектор, политическите партии, професионалните съюзи, работодателските организации, подрегионалните и регионалните органи, неправителствените и международните организации и образователните институции:

(а) Предоставяне на обучение в лидерски умения и изграждане на себеуважение за подпомагане на жените и момичетата, особено на онези със специални нужди, на жените с увреждания и на жените, принадлежащи към расови и етнически малцинства, да повишат себеуважението си и да бъдат насърчени да заемат постове, свързани с вземането на решения;

(б) Приемане на прозрачни критерии за заемане на постове, свързани с вземането на решения, и гарантиране, че съставът на органите, които правят избор, е балансиран по пол;

(в) Създаване на система за менторство на жени без опит и, по-специално предоставяне на обучение, включително обучение в лидерски умения и вземане на решения, публична реч и самоувереност, както и водене на политически кампании;

(г) Предоставяне на чувствително към пола обучение за жени и мъже за насърчаване на недискриминиращи трудови отношения и уважение на разнообразието в работните и управленските стилове;

(д) Разработване на механизми и обучение за насърчаване на жените да участват в изборния процес, в политиката и в други сфери като лидери.